

ЦЕНТРАЛНА
ИЗБИРАТЕЛНА
КОМИСИЯ

ГЛАСУВАНЕ

ПРИ НОВИ И ЧАСТИЧНИ ИЗБОРИ
ЗА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ И КМЕТОВЕ

Избирателно право на гражданите

Кои български граждани имат право да избират общински съветници и кметове?

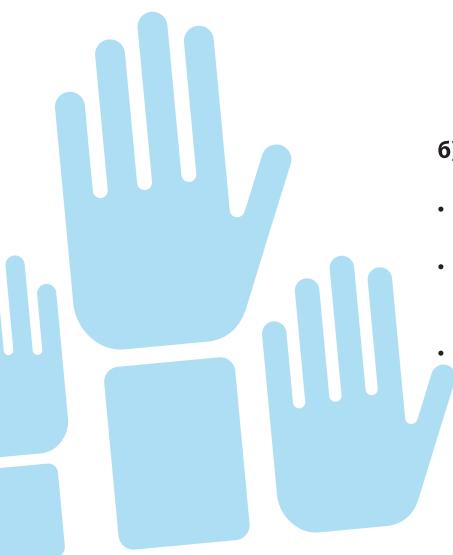
Право да избират и гласуват (активно избирателно право) в съответните населени места за общински съветници и кметове имат българските граждани, които са навършили 18 години към изборния ден, не са поставени под запрещение, не изтърпяват наказание лишаване от свобода, **НЕ СА С АДРЕСНА РЕГИСТРАЦИЯ ПО НАСТОЯЩ АДРЕС В ЧУЖБИНА** и които **КЪМ ДАТА 6 МЕСЕЦА ПРЕДИ датата на произвеждане на ИЗБОРИТЕ** имат:

a) при избори за общински съветници и кметове на общини:

- и постоянен, и настоящ адрес на територията на съответната община или
- постоянен адрес на територията на съответната община и настоящ адрес на територията на друга община в Република България или
- настоящ адрес на територията на съответната община и постоянен адрес на територията на друга община в Република България. В този случай, за да бъде допуснат да гласува, избирателят трябва **да е поискал до 14 дни преди изборния ден** пред съответната общинска администрация по настоящ адрес **вписване в избирателния списък по настоящ адрес**;

б) при избори за кметове на кметства:

- и постоянен, и настоящ адрес на територията на съответното кметство или
- постоянен адрес на територията на съответното кметство и настоящ адрес на територията на друго населено място в Република България или
- настоящ адрес на територията на съответното кметство и постоянен адрес на територията на друго населено място в Република България. В този случай, за да бъде допуснат да гласува, избирателят трябва **да е поискал до 14 дни преди изборния ден** пред администрацията на съответното кметство по настоящ адрес **вписване в избирателния списък по настоящ адрес**.

Допускане до гласуване

**Кои избиратели с право да избират
общински съветници и кметове се ДОПУСКАТ
да гласуват в изборния ден?**

За да бъдат допуснати до гласуване, избирателите ТРЯБВА:

а) да са били включени в избирателните списъци до изборния ден или в деня на изборите да бъдат дописани в съответните избирателни списъци от председателя на секционната избирателна комисия (СИК) ПО ПОСТОЯНЕН АДРЕС при условие, че:

- не са включен в избирателните списъци;
- имат право да гласуват за съответния вид избор;
- не фигурират в списъка на заличените лица, които нямат право да бъдат дописвани в избирателния списък в изборния ден;

б) да представят пред СИК валиден документ за самоличност:

- лична карта или
- личен (зелен) паспорт или
- удостоверение от МВР за издаване на лични документи със забележка и снимка на избирателя, разпечатана от информационната система на Националния регистър „Български лични документи”, при условие, че е направено искане за издаване на нов документ за самоличност поради изтекъл срок на валидност, изгубване, открадване или унищожаване.

**Къде предварително могат да се проверят
актуалните данни за постоянен и
настоящ адрес?**

Актуалните данни за постоянно и настоящ адрес могат да се проверяват в общинските служби „ГРАО“.

При установено противоречие, неточност или непълнота в тези данни може да се поиска тяхната корекция.

Отказът да се предоставят тези данни или отказът за извършване на исканата корекция може да се обжалва пред кмета на съответната община и/или съответния административен съд по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

ГЛАСУВАНЕ

ПРИ НОВИ И ЧАСТИЧНИ ИЗБОРИ ЗА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ И КМЕТОВЕ

Начин на гласуване

Как се гласува при избори за общински съветници и кметове?

При произвеждане на избори за общински съветници и кметове избирателят получава от член на секционната избирателна комисия бюлетини от кочаните с бюлетини за всеки вид избор, които се подпечатват с печата на комисията в момента на получаването им, след което отива в кабината да гласува.

В кабината избирателят гласува, като:

1. поставя знак „X“ с химикал, пищещ със син цвят, в квадратчето пред наименованието на избраната от него партия, коалиция от партии или инициативен комитет, който изразява по еднозначен начин неговия вот;
2. съства бюлетините по начин, непозволяващ да се вижда отбеляното маркиране за партия, коалиция от партии или инициативен комитет;
3. излиза от кабината и подава сгънатите бюлетини на член на комисията, който ги подпечатва повторно с печата на комисията;
- 4.пуска сгънатите бюлетини в избирателната урна;
5. полага подпись в избирателния списък.

След гласуването избирателят получава обратно документите си и напуска помещението.

БЮЛЕТИНА ЗА КМЕТ НА ОБЩИНА / КМЕТСТВО

(наименование на партията/ коалицията от партии/
наименованието на инициативния комитет)

(собствено, бащино и фамилно име на кандидата)

Отбелязване на вот върху бюлетина

Кои са правилата за отбелязване на вота на избирателя върху бюлетината за общински съветници и кметове?

Избирателят трябва да изрази избора си за общински съветници и кметове само и единствено чрез

знак „X“ с химикал, пиращ син цвят, като:

1. поставя само един знак „X“ в само едно квадратче, в което е изписан поредният номер на партията, коалицията от партии или независимия кандидат;
2. **не вписва** в бюлетината никакви други специални символи – букви, цифри или други знаци, думи и рисунки;
3. **не поставя** в сгънатата бюлетина каквото и да било други предмети.

Неизпълнението на тези изисквания води до недействителност на вота на избирателя и бюлетината не се брои при определянето на резултатите от произведените избори.

Важно!

Преди пускането на съответните бюлетини в избирателната урна задължение на СИК е да постави втори печат върху бюлетината.

Препоръчително е избирателят да се увери за наличието **НА ДВАТА ПОСТАВЕНИ ПЕЧАТА НА СИК** върху бюлетината **ПРЕДИ ПУСКАНЕТО** ѝ в изборната урна. Липсата на два печата върху бюлетината права гласа на избирателя недействителен и не се брои.

БЮЛЕТИНА ЗА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ

(наименование на партията/ коалицията от партии/
наименованието на инициативния комитет)

(собствено, бащино и фамилно име на кандидата)

ГЛАСУВАНЕ

ПРИ НОВИ И ЧАСТИЧНИ ИЗБОРИ ЗА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ И КМЕТОВЕ

Права на избирателя в изборния ден

Какви права има избирателят при гласуването си в изборите за общински съветници и кметове?

Избирателят в изборния ден **МОЖЕ**:

1. Да иска дописване в избирателния списък, ако има право да гласува, и не е включен в избирателния списък, предоставен на СИК.
2. Да обжалва пред общинската избирателна комисия (ОИК) решението на СИК за недопускане до гласуване. Общинската избирателна комисия следва да се произнесе незабавно, като решението ѝ не подлежи на обжалване.
3. Да иска точното вписване на данните от документа им за самоличност в избирателните списъци от член на ОИК.
4. Да получи подпечатани с печата на СИК бюлетини за всеки вид избор и да иска повторно подпечатване преди пускането на съответните бюлетини в избирателната урна. Липсата на два печата върху съответната бюлетина прави гласа на избирателя недействителен и не се брои.
5. Да върне сгъната сгрешената при поставянето на знака, изразяващ неговия вот, бюлетина и да получи от член на СИК нова бюлетина за гласуване от същия вид. Това право се предоставя на избирателя само веднъж.
6. Да обжалва пред ОИК други незаконосъобразни решения и действия на СИК, накърняващи правото му да избира общински съветници и кметове. Общинската избирателна комисия се произнася по тях незабавно, до един час от постъпване на жалбата и преди края на изборния ден; решението се обявява незабавно и не подлежи на обжалване.

Забрани при гласуване

Какво е забранено при гласуването в изборите за общински съветници и кметове?

ЗАБРАНЕНО Е:

1. Да се гласува за общински съветници и кметове при липса на право да се избират общински съветници и кметове. Такова дейние подлежи на наказателна отговорност.
2. Да се гласува повече от един път в изборния ден за всеки отделен вид избор за общински съветници или за кметове. Такова дейние подлежи на наказателна отговорност.
3. Да се иска или получи от избирателя имотна облага с цел гласуване в полза на определен кандидат. Такова дейние подлежи на наказателна отговорност.
4. Да се изнасят бюлетини извън изборното помещение.
5. Да се гласува извън изборното помещение освен в случаите на гласуване с подвижна избирателна урна.
6. Да се разгъват бюлетините преди пускането им в избирателната урна по начин, позволяващ да се види отбелязаното маркиране за партия, коалиция или инициативен комитет. В този случай бюлетината се обявява за недействителна от СИК, а избирателят не се допуска до повторно гласуване.
7. Да се използват мобилни телефони, фотоапарати или друга възпроизвеждаща техника с цел заснемане на начина на гласуване. В този случай бюлетината се обявява за недействителна от СИК, а избирателят не се допуска до повторно гласуване.
8. Да се стои на разстояние по-малко от три метра от кабината за гласуване, когато в нея има друг избирател.
9. Да се гласува в кабината за гласуване в присъствието на други лица, освен в случаите на разрешено гласуване с придружител на избиратели с увреждане на опорно-двигателния апарат или на зрението.
10. Да се влиза в изборното помещение с оръжие и/или предмети, опасни за живота и здравето на гражданите.
11. Да се извършват действия пред и в изборното помещение, които накърняват добрите нрави и обществения ред.

ГЛАСУВАНЕ

ПРИ НОВИ И ЧАСТИЧНИ ИЗБОРИ ЗА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ И КМЕТОВЕ

Избирателни списъци

Как се съставят избирателните списъци

Избирателните списъци се съставят от общинските администрации, в които се води регистър на населението, поотделно за всяка избирателна секция по постоянен адрес на избирателите, които имат право да избират общински съветници и кметове, като имената на избирателите се подреждат по азбучен ред.

Какво е значението на избирателните списъци?

Включването на избирателите в избирателните списъци е необходимо и задължително условие за гласуване в изборите за общински съветници и кметове. Ако избирател не е включен или дописан в съответния избирателен списък, той няма да бъде допуснат да гласува.

Къде се обявяват и публикуват избирателните списъци?

Избирателните списъци се **ОБЯВЯВАТ** на видно и общодостъпно място в района на съответната избирателна секция в общината или кметството не по-късно от **40 ДНИ ПРЕДИ ИЗБОРНИЯ ДЕН** при нови избори и **25 ДНИ ПРЕДИ ИЗБОРНИЯ ДЕН** при частични избори.

Избирателните списъци се **ПУБЛИКУВАТ**:

- на интернет страницата на съответната община;
- на интернет страницата на Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“ в Министерството на регионалното развитие и благоустройството www.grao.govtment.bg.

Всеки гражданин може да провери на тези интернет страници дали името му фигурира в съответния избирателен списък и в коя избирателна секция може да гласува в изборите за общински съветници и кметове.

Дописване и отстраняване на грешки в избирателните списъци

Какво може да направи избирател, ако установи, че не е включен в избирателните списъци по постоянен адрес при избори за общински съветници и кметове?

Избирателят може да поисква дописване в съответния избирателен списък, като:

- a) **ДО ДЕНЯ НА ИЗБОРИТЕ** е необходимо да подаде заявление по образец до кмета на съответната община, район или кметство за дописване в избирателен списък.
Ако избирателят има право да избира общински съветници и кметове, общинската администрация го дописва в избирателния списък.
Отказът за дописване се съобщава на заявителя незабавно и може да се обжалва пред районния съд до два дни от съобщаването му. Съдът разглежда жалбата в открыто заседание, в срок до два дни от постъпването ѝ, като се произнася незабавно, а решението не подлежи на обжалване.
- 6) **В ДЕНЯ НА ИЗБОРИТЕ** е необходимо да поисква пред СИК по постоянен адрес да бъде дописан в избирателния списък. Отказът на СИК да извърши дописване може да се обжалва пред ОИК, която се произнася по жалбата незабавно, а решението не подлежи на обжалване.

Какво може да направи избирател, ако установи непълноти или грешки в обявените и публикувани избирателни списъци?

Избирателят може да поисква отстраняване на непълнотите или грешките в тези избирателни списъци чрез подаване на писмено заявление до съответния кмет на община, район или кметство в срок до 7 дни преди изборния ден.

Кметът на общината или района или кметството разглежда заявлението в срок до два дни и се произнася по него с мотивирано решение, което обявява незабавно на публично място.

Решението може да се обжалва пред районния съд в срок до два дни от обявяването му. Съдът разглежда жалбата и се произнася с решение в срок до два дни от получаването ѝ в открыто заседание с призоваване на жалбоподателя и кмета. Решението на съда се обявява незабавно и не подлежи на обжалване.

ГЛАСУВАНЕ

ПРИ НОВИ И ЧАСТИЧНИ ИЗБОРИ ЗА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ И КМЕТОВЕ

Облекчения за избиратели с увреждания

Какви са облекченията за избирателите с увреждане на опорно-двигателния апарат или на зрението при гласуване за общински съветници и кметове?

Избирателите с увреждане на опорно-двигателния апарат или на зрението, които имат право да избират общински съветници и кметове, могат:

1. *Да гласуват в специално обозначената стабела или други обозначителни знаци секция* на първия етаж (партер) при гласуване в сгради с повече от един етаж.
2. *Да гласуват в избраната от тях секция на територията на общината* след представяне на валиден документ за самоличност и подаване на декларация пред СИК, че не са гласували и няма да гласуват на друго място. Всяка СИК разполага с такива декларации.
3. *Да гласуват с придружител*, когато увреждането им не позволява сами да извършват необходимите действия при гласуването, ако представят пред СИК документ на ТЕЛК/НЕЛК, удостоверяващ увреждането. Разрешението за гласуване се дава от председателя на СИК, а при оспорване на решението му от член на комисията, спорът се решава окончателно от СИК. Когато избирател не притежава документ от ТЕЛК/НЕЛК, по изключение с решение на комисията може да бъде допуснат да гласува с придружител. Едно лице не може да бъде придружител на повече от двама избиратели.
4. *Да гласуват с подвижна избирателна урна (в домовете си)*, когато са с трайни увреждания, които не им позволяват да гласуват в изборното помещение.
За гласуване с подвижна избирателна урна е необходимо:
  - да се подаде саморъчно подписано заявление по образец до съответната общинска администрация чрез писмо, факс или електронна форма с приложено копие от документ на ТЕЛК/НЕЛК в срок до 30 дни преди изборния ден;
  - избирателят да е вписан в списъка за гласуване с подвижна избирателна урна;
  - да притежава валиден документ за самоличност.

Срокове

Важни срокове за избирателите, които имат право да избират общински съветници и кметове

40 дни преди изборния ден	обявяване и публикуване на избирателните списъци при нови избори.
30 дни преди изборния ден	краен срок за подаване на заявление за гласуване с подвижна избирателна урна.
25 дни преди изборния ден	обявяване и публикуване на избирателни списъци при частични избори.
14 дни преди изборния ден	краен срок за подаване на заявление за включване в избирателния списък по настоящ адрес.
7 ден преди изборния ден	краен срок за подаване на заявление за отстраняване на непълноти и грешки в обявените избирателни списъци.
ДЕН преди изборния ден	краен срок за дописване на избирателите в избирателните списъци по постоянен адрес от съответната общинска администрация или кметство.
Изборен ден	дописване в избирателни списъци от СИК на избиратели, които имат право да гласуват за общински съветници и кметове.

ГЛАСУВАНЕ

ПРИ НОВИ И ЧАСТИЧНИ ИЗБОРИ ЗА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ И КМЕТОВЕ

Кои български граждани имат право да избират общински съветници и кметове?	2
Кои избиратели се допускат до гласуване?	3
Как се гласува?	4
Кои са правилата за отбелязване на вота на избирателя върху бюлетината?	5
Какви са правата на избирателя в изборния ден?.....	6
Какво е забранено при гласуването в изборите за общински съветници и кметове?	7
Как се съставят, обявяват и публикуват избирателните списъци и какво е тяхното значение?	8
Какво може да прави избирател, ако не е включен в избирателните списъци и ако установи непълноти или грешки в тях?	9
Какви са облекченията за избирателите с увреждане на опорно-двигателния апарат или на зрението при гласуване?	10
Важни срокове за избирателите при гласуване в изборите за общински съветници и кметове?.....	11

ИЗДАВА ЦИК

Адрес: София 1169,
пл., „Княз Александър I“ №1
тел. 02 939-37-77, 02 939-35-67
факс 02 986-16-79
e-mail: cik@cik.bg
www.cik.bg

Изданието е съобразено със законодателството и
решенията на ЦИК към месец март 2012 г.